

Ió - v gréckej mytológii dcéra boha *Inacha* a jeho manželky *Laodiky*; kňažka *Héry* (pozri *héraikon*), do ktorej sa zamiloval *Zeus*; keď bol pristihnutý *Hérou*, premenil rýchlo Ió na *kravu*; aby jej nemohol prinavrátiť späť ľudskú podobu, dala ju Héra strážiť stookým *Argom*; toho však uspal nudnou piesňou *Diom* poslaný *Hermes*, a potom *Arga* zabil; Héra vypustila veľkého *ovada*, pred ktorým Ió zo strachu utiekla až k západnému moru, ktoré po nej dostalo meno *Iónske*; ďalej sa dostala až pod *Kaukaz*, kde bol na skale prikovaný *Prométheus*; ten jej poradil, aby sa dostala do *Egypta*, tam že sa zbaví *ovada* a dostane ľudskú podobu; keď sa to Ió podarilo, na brehoch *Nilu* porodila *Diovi Epafa*, ktorý sa stal egyptským kráľom; Ió v Egypte dosiahla božské počty > grécky pokus vysvetliť egyptský kult kravy; rovnako Grékmi vysvetľovaný kult býka *Apisa* > *Epafa*; príbehy známe najmä z rímskych *nástenných malieb*; (A.Corregio, M.van Uyttenbrock, Rubens, P.Lastman)

http://es.wikipedia.org/wiki/%C3%8Do_%28mitolog%C3%ADa%29
[http://en.wikipedia.org/wiki/Io_\(mythology\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Io_(mythology))

Hermes, Ió (v podobe kravy) a Argos (čierno figúrová amfora, 540–530 pr.Kr.)

B. di Giovanni: Mýtus o Ió (1490)

P. Lastman: Juno pristihla Jupiera s Ió (1618)

Ióannés Chrýsostomos - *Chrysostomos Ióannes/Ján Zlatoušty*
Ioannis (pustovník) - pozri *pustovník*

R. Sadeler I : Pustovník Ioannis (1598)

Iobates - v gréckej mytológii kráľ Lýkie, ku ktorému bol *Beleforón* poslaný kráľom *Proitom* so zapečateným listom, v ktorom bol obvinený zo zvädzania Proitovej dcéry *Antei* alebo *Stenoboie*; Iobates mal Beleforóna zabiť, ale aby sa vyhol priamej účasti na zabití svojho hosťa, poveril ho danými úlohami; príbeh zachovaný vo *vázovom maliarstve* zo 6.-5.st.pr.Kr.;

www v súvislosti s heslom *Abas*: argejský kráľ Abas synom *Akrisiovi* a *Proitovi* odkázal svoje kráľovstvo a prikázal im, aby vládli striedavo po roku; obaja bratia však boli veľkými nepriateľmi, vraj „ich spor začal ešte v lone matky“; ešte sa prehĺbil po tom, čo Proitos zvidel Akrisiovu dcéru *Danaé* a zo sporu „ledva unikol živý“; Akrisios sa na konci svojho obdobia kraľovania nechcel vzdať trónu, takže Proitos musel utiecť k lýkijskemu kráľovi Iobatovi, kde sa neskôr oženil s jeho dcérou *Anteiou* či *Stheneboiou*

Ioganson Boris Vladimirovič - (†1973); Борис Владимирович Иогансон; ruský maliar; švédski predkovia jeho otca Johanson previedli do ruštiny; Ioganson navštevoval Moskovskej školy umenia a študoval u Kasatkina a Malyutina; bol členom Spoločnosti mladých umelcov, kde obohatil ruské umenie o konštruktivizmus; v roku 1922 pomohol založiť Asociáciu umelcov revolučného Ruska, ktorá prijala *socialistický realizmus*; Iogansonova práca bola inšpirovaná *Repinom*; jeho práce obsahujú prvky impresionizmu, socialistický realizmus, romantizmus a futurizmus; pocit teatrálnosti prítomný v jeho obrazoch pravdepodobne pramení z jeho štúdia divadelného designu pod Korovinom; pozri *ruskí maliari 20.st., umelci socialistického realizmu, maliari socialistického realizmu*

<https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D0%BE%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%BD.%D0%91%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81.%D0%92%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87>

B. V. Ioganson: Cirkus Fernando (1917)

Iókasté - v gréckej mytológii dcéra *Menoikea*, manželka kráľa *Laia*, matka *Oidipa*; potom, čo zistila, že si sa stala manželkou vlastného syna, spáchala *samovraždu*

Iola -

[http://it.wikipedia.org/wiki/Iole_\(mitologia\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Iole_(mitologia))

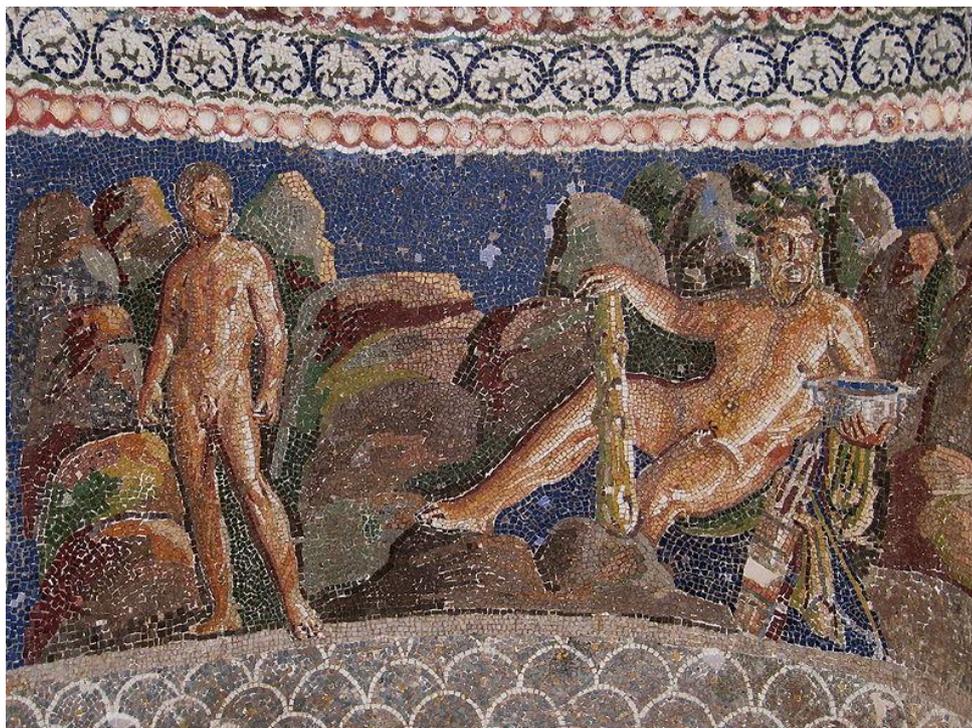
Ioláos - gréc. Ἰόλαος /Iolaos, lat. Iolaus; v gréckej mytológii priateľ *Hérakla*; v gréckej mytológii syn Heraklovho nevlastného brata *Ifikla* a jeho manželky *Automedousy*; Iolaos bol silný a odvážny mladík, ktorého si Herakles prizval na splnenie druhej úlohy zadanej kráľom *Eurystheom*; išlo o zabitie lernskej *Hydry*, obludy, ktorá ničila všetko živé v okolí mesta *Lerny* v *Argolide*; Ioláos bol platným pomocníkom; keď Herakles odťal hydre jednu z deviatich dračích hláv, na jej mieste ihneď narástli dve nové; Ioláos preto zapálil okolitý les a horiacim kmeňom stromu obludě hlavy upaľoval, takže už nemohli narastať nové; zneškodnil aj obrovského raka, ktorého *Hydre* poslala na pomoc bohyňa *Héra*, úhlavná nepriateľka Herakla; Iolaos bol účastníkom aj iných hrdinských výprav: s hrdinom *Meleagrom* sa zúčastnil na love *kalydónskeho diviaka*, s *Iasónom* na výprave *Argonautov* do *Kolchidy* a všade preukazoval to, že je statočným mužom; Ioláos zostal priateľom Herakla aj neskôr v čase, keď plnil Herakles ďalšie úlohy; zatiaľ sa staral o jeho manželku *Megarú*, a to tak, že sa do nej aj zamiloval; Herakles mu potom svoju ženu po návrate veľkoryso prenechal, pretože tou dobou sa už obzeral po inej; keď po rokoch Herakles za nešťastných okolností zomrel krutou smrťou, ktorú mu nevedomky pripravila jeho druhá manželka *Déianeira*, usadil sa Iolaos v *Aténach* a chránil tam Heraklových potomkov; tých prenasledoval mykénsky kráľ *Eurystheus*, ktorý vyhnal ich z rodového sídla *Tirynthu*, až našli útočisko v *Aténach*; *Eurystheus* ich však ani tam neprestal prenasledovať; Ioláos sa preto aj cez svoj pokročilý vek vypravil proti nemu do vojny; Požiadal *Hylla*, Heraklovho syna, aby mu požičal svoj vojnový voz a bohov prosil, aby mu na chvíľu vrátili jeho mladosť; bolo to prvý raz čo ich za svoj hrdinský život o niečo prosil a bohovia jeho prosbe vyhovelí a vtom sa nad bojisko zniesol tmavý mrak a

keď sa rozplynul, na vojnovom voze sa Iolaos skvel mladý v plnej sile vo vojnovej zbroji; Eurysthea potom rýchle dostihol, zajaľ ho a v putách priviedol do Atén; Keď zajatca zbadala *Alkména*, Heraklova matka, vyškríabali mu oči a prebodla ho dýkou; Iolaos vďačný za tú chvíľu, keď pomstil všetky utrpenia a poníženia, ktorého sa Heraklovi a jeho deťom od Eurysthea dostalo, spokojný a zmierený v pokoji zomrel

[http://sk.wikipedia.org/wiki/Iolaos_\(mytol%C3%B3gia\)](http://sk.wikipedia.org/wiki/Iolaos_(mytol%C3%B3gia))

Aténa, Herkles a Iolaos (čierno figúrová hydria, 540 pr.Kr)

Hercules a Iolaus (mozaika, Anzio nymfeum v Ríme, 1.st.pr.Kr.)

S. Beham: Hercules a Iolaus zabíjajú Hydru (rytina, 1545)

Iolka - *thesálske* mesto založené *Krétheom*, dnešné Volos; rodné mesto *Iásona*; pozri *Aiolos*, *Aison*; *Médea*; *grécka antická kultúra*

Iónia - maloázijské pobrežie, osídlené *gréckym kmeňom Iónov*; 547 pred Kr. dobytá *Peržanmi*; pozri *Malá Ázia*, *bucchero*; *grécka antická kultúra*

<http://it.wikipedia.org/wiki/Ionia>

<http://it.wikipedia.org/wiki/Ioni>

Iónovia/Jónovia - jeden z *gréckych kmeňov*, ktorý osídlil *Atiku* a maloázijské pobrežie, *Ióniu*; na prelome 2.-1. tis. pred Kr. založili mestá *Miléto* a *Efesos*; ich predchodcami boli príslušníci *kykladskej kultúry*

iónska keramika - pozri *fikellura*, *grécka keramika*

iónske kyma - *kyma iónske*

Iónske more - pozri *Ithaka*, *Acherón 2*, *Alfeios*

iónsky poriadok - *stĺpový poriadok* vyvinutý v maloázijskej a antickej forme; zachováva klasické členenie *dórskeho poriadku*: *kladie bez vlysu* alebo s *priebežným reliéfom*, s *trojdielne odstupňovaným architrávom* (pozri *fascie*) a *zvonovnicou zakončenou rímsou*; *iónsky stĺp*; príkladom iónskeho poriadku je chrám *Niké Apteros* na *Akropolis* (427 pr.Kr.); pozri *ankona*

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%B5%D1%80>

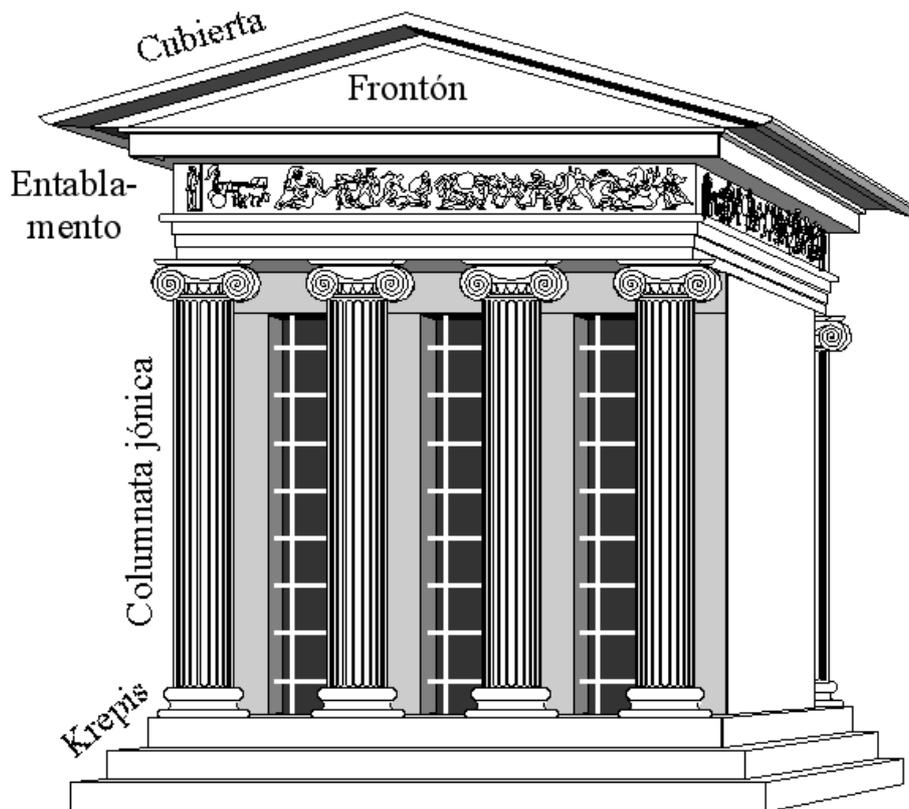

Schéma chrámu Niké Apteros na Akropolis (iónsky poriadok, 427 pr.Kr.)

iónsky sloh - grécky *sloh* zo 6.st. pred Kr.; pôvodom z *Malej Ázie*; výrazom ľahší a zdobenejší ako *dórsky sloh*; pozri *iónsky poriadok*, *iónsky stĺp*; *Erechteión*

iónsky stĺp - grécky *stĺp*, vyšší, jemnejší a štíhlejší stĺp s otupenými *kanelúrami*, *pätka atická* zložená zachováva vydutú časť *torus* (1-2) a výžľabok *trochilus/scotiu* (v prípade maloázijských stĺpov päťka má aj *plintus*); *driek* niekedy nahrádzaný *karyatidou*; zaoblené *kanelúry* s *plôškou*, *hlavica* s *astragalom*, *echinus* zdobený *vajcovcom*, *zvinuté časti (balteus)* s volútami *abaku*; pre náročné postavenie vyvinutá *hlavica* s *volútami* na dvoch kolmých stranách, neskoršie aj štvorstranná s deformovaným *abakusom* (pozri *oculus*); päťka aj *hlavica* tiež zdobené *enkarpou*; stĺp ovplyvnený *perzským stĺpom* (pozri *perzské umenie 4*); pozri *iónsky poriadok*, *zvonovnica*

iota - jota

Iphiclus - lat.; gréc. *Ifikles*

ipnalis - aspís

Ira - lat. – „*hnev*“; kresťanská *alegória* hnevu zobrazená ako postava zabíjajúca seba alebo iných alebo ako žena kmášuca svoj odev; v renesančných *alegóriách* zobrazovaná ako *personifikácia*: *dravá šelma/lev*

ohrozujúci nevinnosť' (pozri čistota a nevinnosť); pozri Cnosti a Neresti; straka (Frotscher); atribúty, symboly, alegórie a prirovnania

P. Brueghel St.: Hnev (16.st.)

P. Galle: Ira (rytina z cyklu Sedem smrteľných hriechov, 16.-17.st.)

P. Cadmus: Sedem smrteľných hriechov – Ira (vaječná tempera, 1949)

iracionálne číslo - číslo iracionálne

iracionálny - vymykajúci sa *rozumu*, rozumom nepochopiteľný, *absurdný*

Irak - pozri *Bitka pri Gaugméle*

Irán – pozri *Médi, Peržania, Parthovia, Skýti; Tabríz*

iránska keramika - *keramika iránska*

iránska mytológia - mytológia vyvinutá predovšetkým v širšom *Iráne*, regiónu, ktorý pokrýva veľkú časť strednej Ázie, za hranicami dnešného Iránu, obývaných predovšetkým ľuďmi, ktorí hovoria rôzne iránskymi jazykmi a je charakterizovaný iránskej kultúrnym základom; kľúčovú úlohu pri utváraní mytológie Iráncom hrala geografia s jej vysokými horami; hoci archeologické doklady civilizácie pochádzajú už zo 6.tis.pr.Kr., mýty začínajú byť zreteľné od 2 tis.pr.Kr., v čase migrácie ľuďmi,

kedy sa vytvárali kočovné tradície ázijských stepí; prvým iránskym kmeňom zmieňovaným v asýrskych textoch sú *Medovia*, ktorí ohrozovali asýrsku ríšu; ďalšími známymi boli kočovní *Partovia*, pôvodné indoeurópske etnikum Peržanov a *Skýti*; v čase, keď územie ovládli *Sasánovci*, štátnym náboženstvom bol *zoroastrizmus*; vďaka jeho textom (pozri *Avesty*) sa zachovali bohovia a iránske mýty; pozri *perzská mytológia*, *Vourukhasa*

https://en.wikipedia.org/wiki/Iranian_mythology

https://es.wikipedia.org/wiki/Mitolog%C3%ADa_irania

iránske umenie - tiež *parthské umenie*, *sasánovské umenie*; staroveké umenie *Médov*, *Peržanov*, *Parthov*, *Skýtov*; od 5.tis.pr.Kr. *neolitické kultúry* s pestrou keramikou, drobné *terakotové* figúrky, rezba, *šperk*; od 4.tis.pr.Kr. tesný vzťah s *elamským umením*; 2.tis.pr.Kr. *zoomorfný štýl*: *luristánske bronz*; v 1.tis.pr.Kr. sa formovalo umenie *médskej* a *perzskej* ríše, ktoré vychádzalo z *mezopotámskych* urbanistických tradícií a reliéfného umenia: stupňovité kultové stavby *zikkuraty*, skalné hroby, palácové stavby s reprezentatívnou kvadratickou stĺpovou audienčnou sieňou s monumentálnym vstupným *schodiskom* - *padámou* (*Persepolis*, *Suzy*), zdobeným reliéfnymi *ortostatmi*; *zoomorfné* hlavice stĺpov (býk, kôň), portály s monumentálnymi *lamassu*, umelecké remeslá: *toreutika*, *zlatníctvo*, *inkrustácia* a *email*; v 2.pol. 1.st.pr.Kr. vplyv *helénsky*; od 2.pol. 3.st.pr.Kr. sa formovalo *parthské umenie*: v architektúre motívy *ívánu*, glazovaná *terakota*, ornamentálna, *mozaiková* výzdoba *interiéru*, antropomorfné *sarkofágy*, *mithraistické* námety, skalné *reliéfy*, v umeleckých remeslách *gobelínové* techniky, kobaltové *glazúry*, *email*; v 3.-7.st. sasánovské obdobie (pozri *sasánovské umenie*) s výrazným vplyvom *islamskej kultúry* (pozri *perzské umenie*) a ranokresťanské umenie (pozri *predrománske umenie*); pozri *mínaí*, *hvary*, *miniatury islamské*; *perzské umenie*, *skýtsko-sarmatské umenie*; *Parthia*, *Parthovia*, *Sarmaní*, *Skýti*; starovek; *Simurgh*, *Angha*

iránski bohovia - pozri *Ahura Mazda/Ormuzd*, *Mithra*, *Angra Mainju*, *Anaitis*, *Ahriman*, *Simurgh*, *Homa*, *Vayu-Vata*, *Tishtrya*; *mantichora* (Wensleydalová)

iránski maliari - pozri *B. Alivandi*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Iranian_painters

iránski umelci -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Iranian_artists

Ireland William - (†1679); *jezuitský mučeník*; v roku 1677 som bol poslaný na misiu do *Anglicka* a menovaný prokurátorom provincie; falošne obvinený z plánovania kráľovraždy a spolu s ďalšími dvoma obvinenými odsúdený na trest smrti; pozri *anglikánska cirkev*; *kresťanskí svätci*

<http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/->

[/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=22](http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=22)

Autor nezistený: Blahoslavený William Ireland (1670 – 1690)

Irena - rímska vdova, ktorá ošetrovala *Šebastiána* a vyliečila ho potom, čo ho našla zdanlivo mŕtveho a plného šípov; patrónka *ošetrovateliek*; v *protireformačnom* umení zobrazovaná, ako práve vyťahuje šíp z Šebastiánovho tela; jej zvyčajným *atribútom* je váza s masťou, *olivová halúzka*; pozri *kresťanskí svätci*; *patrón*; *atribúty, symboly, alegórie a prirovnania*

www: vdovou po sv. *Halštatovi/Castulusovi* bola sv. Irena, ktorá ošetrovala rany sv. Šebastiána

http://en.wikipedia.org/wiki/Trophime_Bigot

<http://en.wikipedia.org/wiki/Castulus>

J. Lieferinx: Sv. Irena a sv. Šebastián (1497)

H. J. Terbrugghen: Sv. Šebastián zachraňovaný sv. Irenou a jej slúžkou (1625)

O. Gentileschi: Ošetrovanie rán sv. Šebastiána (16.-17.st.)

G. de La Tour: Sv. Šebastián ošetrovaný sv. Irenou (1649)

J. van Bijlert: Sv. Šebastián ošetrovaný sv. Irenou (17.st.)

A. Vaccaro: Sv. Šebastián (17.st.)

D. van Baburen: Sv. Irena zachraňuje sv. Šebastiána (1615)

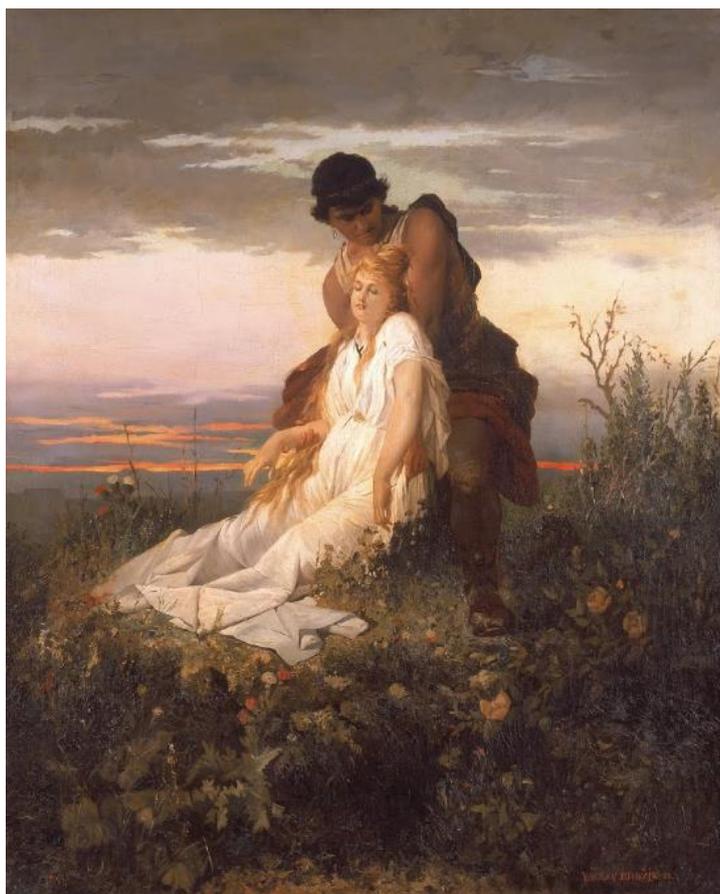
L. Giordano: Šebastián ošetrovaný sv. Irenou (1665)

J. de Ribera: Svätá Irena (rudka, 17.st.)

Irena Tomar/Iria - (†653); kresťanka umučená pre svoju vieru vo vizigótskom Portugalsku; legenda o jej živote je možno viac ako to; legenda hovorí, že sa narodila v Nabância, dnešnom Tomar v Portugalsku do vplyvnej rodiny a jej rodičia, ktorí chceli ju chrániť, poslali ju do kláštornej školy a dali jej súkromného učiteľa; Irena opúšťala dom iba keď išla na omšu alebo sa modlila pri svätyni sv. Petra; stalo sa, že mladý šľachtic Britald ju vidieť na jednom z jej vzácných výletov a prepadol zúfalej láske k nej; sledoval ju zakaždým, keď išla do kostola; nakoniec prepadol depresii, keď Irena dala jasne najavo, že si ho nikdy nevezme, lebo sa stane mníškou; zákerný mních Remigius (alebo Remigio), ktorý ju doučoval, robil jej návrhy a keď aj jeho odmietla, začal o nej šíriť nepravdivé zvesti, že je tehotná; podarilo sa mu dať jej do nápoja drogu, po ktorej sa zdalo, že je tehotná; nakoniec sa Britald dozvedel o údajnej nevere, najal žoldniera, ktorý ju zabil mečom, keď sa večer vracala domov z návštevy; jej telo hodili do rieky Nabaa, ktorá sa vlieva do rieky Tajo; neskôr, to bolo vylovené benediktínmi neďaleko mesta Scalabis; legenda hovorí, že jej strýko, opát Celius, dostal od Krista zjavenie o skutočnom príbehu svojej netere, mnísi ju riadne pochovali a jej hrob sa stal kultovým miestom; názov mesta Scalabis bol zmenený na Santarém („Svätá Irena“); Irena de Tomar sa stala *patrónkou* Tomaru; pozri *kresťanskí svätci*

http://en.wikipedia.org/wiki/Irene_of_Tomar

V. Brožík: Smrt' sv. Iria (1873)

Irenej Lyonský - (†202); lyonský biskup, *cirkevný otec*, antignostický spisovateľ; dôležité sú jeho svedectvá o autoroch *evanjelií*, o ich vzniku a o kánone *Nového zákona*; pozri *narodenie z Panny*; *Judášovo evanjelium*; *Evanjelium podľa Jána*; *gnosticismus*; tzv. *Abraxove kamene/Abraxove drahokamy*

Ireneus z Lyonu (Kodaň, 1884)

Sv. Irenej vystupuje proti kacírom a varuje pred Antikristom
Autor neuvedený: Sv. Irenej Lyonský

irgazinová oranž 3GL (Ciba-Geigy) - oranž irgazinová 3GL (Ciba-Geigy)

sv. **Irie - Irena Tomar**

***iris** - lat.; 1. *dúha*

2. *kosatec*

3. *tlač irisová*

***Iris (bohyňa)** - v *gréckej mytológii* dcéra podmorského boha *Taumata* a *oceanidy Elektry*; okrídlená posolkyňa *Dia* a *Héry*, ktorej *atribútom* bol *kaducet*; na rozdiel od *Herma*, ktorý bol tiež poslom bohov, Iris uložené príkazy nevykonávala, iba ich oznamovala; stotožnená s *dúhou*; zobrazovaná ako krásna dievčina, zvyčajne s *kaducetom* a s *džbánom*, v ktorom prinášala mračnám vodu; jej krása kontrastovala s ohavnosťou jej sestier *Harpyí*; (Rodin); pozri *rosa* (Biedermann)

<http://it.wikipedia.org/wiki/Fidia>

J. M. Vien st.: Venuša zranená Diomedom ukladaná Iris (18.st.)

***iris green** - zelený pigment z *kosatcov*, používaný na iluminácie stredovekých rukopisov kvôli svojim menej smrtiacim účinkom; išlo časovo náročný proces, ktorý vyžadoval celú hromadu kvetov

Antikrist na Leviatanovi (Liber floridus, 1120)

irisová tlač - tlač irisová

irisová zeleň - iris green

irónia - pozri folly, hipster; žart

H. Francken II: Vanitas (17.st.)

P.-A. Baudouin: Slušná modelka (1769)

írska architektúra -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_architecture

írska knižná maľba - knižná maľba v rámci ranostredovekého anglo-írskeho umenia

írska protohistória -

http://en.wikipedia.org/wiki/Protohistory_of_Ireland

írska história -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:History_of_Ireland

írska história podľa obdobia -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:History_of_Ireland_by_period

írska kultúra -

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_culture

írske bohyně - pozri *Cailleach, Morrigan*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_goddesses

írske legendárne bytosti - pozri *Banshee*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_legendary_creatures

írske písmo - pozri *ogam*

írske sochárstvo -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_sculpture

írske umelecké školy -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Art_schools_in_Ireland

írske umelkyne - pozri *írski umelci*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_women_artists

írske umenie - pozri *predrománske umenie, inzulárne umenie*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_art

írski animátori -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_animators

írski architekti -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_architects

írski duchovia - pozri *fetch, Banshee*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_ghosts

írski fotografi -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_photographers

írski ilustrátori -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_illustrators

írski karikaturisti -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_caricaturists

írski keramici -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_ceramists

írski krajinári -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_landscape_painters

írski kresliari -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_cartoonists

írski litografi -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_lithographers

írski maliari -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_painters

írski maliari impresionistickí -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_Impressionist_painters

írski maliari realistickí - pozri *H. J. Thaddeus*

írski maliari romantickí - pozri *F. Danby*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_romantic_painters

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:17th-century_Irish_painters

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:18th-century_Irish_painters

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:19th-century_Irish_painters

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:20th-century_Irish_painters

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:21st-century_Irish_painters

írski maliari (severné Írsko) -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Painters_from_Northern_Ireland

írski maliari žánroví - pozri *H. J. Thaddeus*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_genre_painters

írski maliari 19.st. - pozri *H. J. Thaddeus*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:19th-century_Irish_painters

írski maliari 20.st. - pozri *H. O'Donoghue, H. J. Thaddeus,*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:20th-century_Irish_painters

írski maliari 21.st. - pozri *H. O'Donoghue,*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:21st-century_Irish_painters

írski návrhári -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_designers

írski portrétisti - pozri *H. J. Thaddeus*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_portrait_painters

írski rytci - pozri *R. Houston*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_engravers

B

William Baillie (rytec)
Henry Brocas
John Brooks (rytec)
Thomas Burke (umelec)

C

William Paulet Carey
Erin Corr

D

Elinor Darwin
John Dixon (rytec)

E

James Egan (rytec)
Charles Exshaw

F

Edward Fisher (rytec)
Jonathan Fisher (maliar)

G

William Nelson Gardiner

H

Patrick Halpen
William John Hennessy
Richard Houston
William Humphrys

M

James MacArdell
James Malton
Peter Mazell
William Mossop

S

Charles Spooner

W

James Watson (rytec)

írski sochári -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_sculptors

írski umelci - pozri *írske umelkyne*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_artists

írski umelci (anglo-írski) -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Anglo-Irish_artists

írski umelci grafitti -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_graffiti_artists

írski umelci inštalácie -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_installation_artists

írskí umelci komiksoví -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_comics_artists

írski umelci multimediálni -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_multimedia_artists

írski umelci performance -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_performance_artists

írski umelci (severné Írsko) -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Artists_from_Northern_Ireland

írski umelci súčasní -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_contemporary_artists

írskí umelci videa - pozri *video-art*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_video_artists

írski umelci vitráže a skla -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_stained_glass_artists_and_manufacturers

írski umelci vojnoví -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_war_artists

Írsko - pozri *isulárne umenie, Jezuliatko (Expres), Kelpie, Kelti;, Nuadu, Patrik;, personifikácia Írska, Tara*

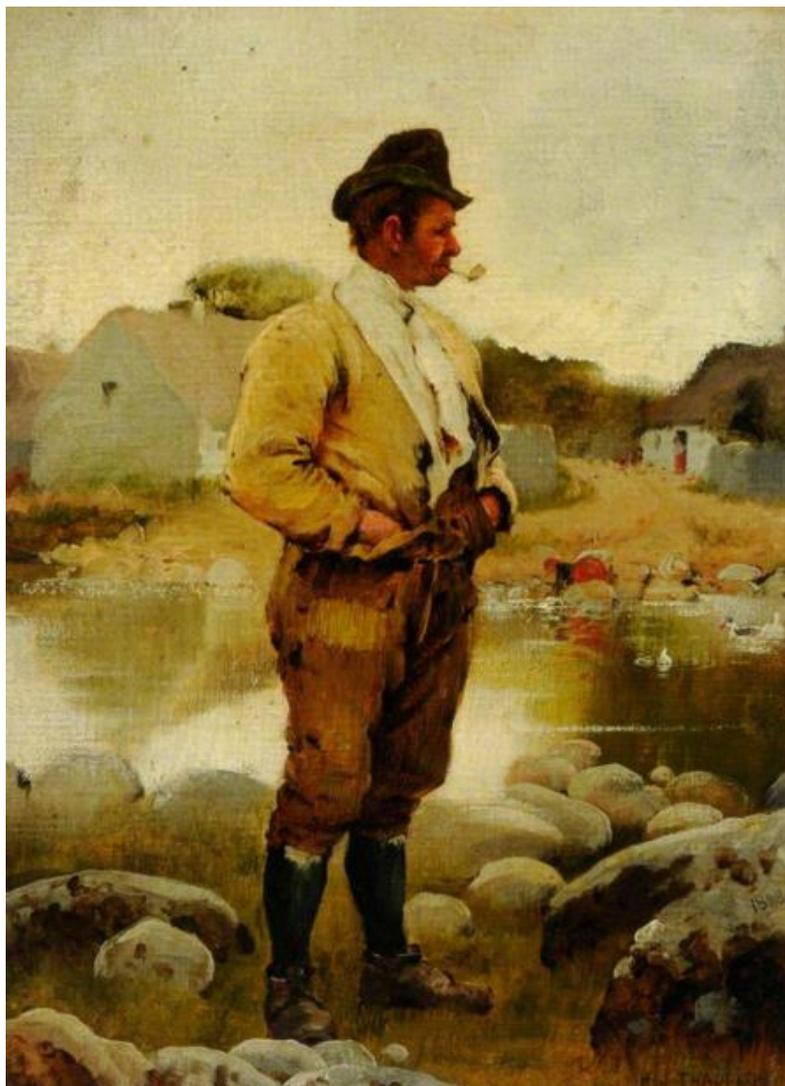
<http://www.yvettedefrance.com/Photos-du-monde/Pays/Irland/Irlande.htm>

F. Wheatley: Írska snemovňa (1780)

H. J. Thaddeus: Írske vyst'ahovanie (1889)

H. J. Thaddeus: Írsky sedliak (1888)

Podľa Richarda Bearda: Írska predavačka (rytina z knihy Londýn a chudobní Londýna, 1851)

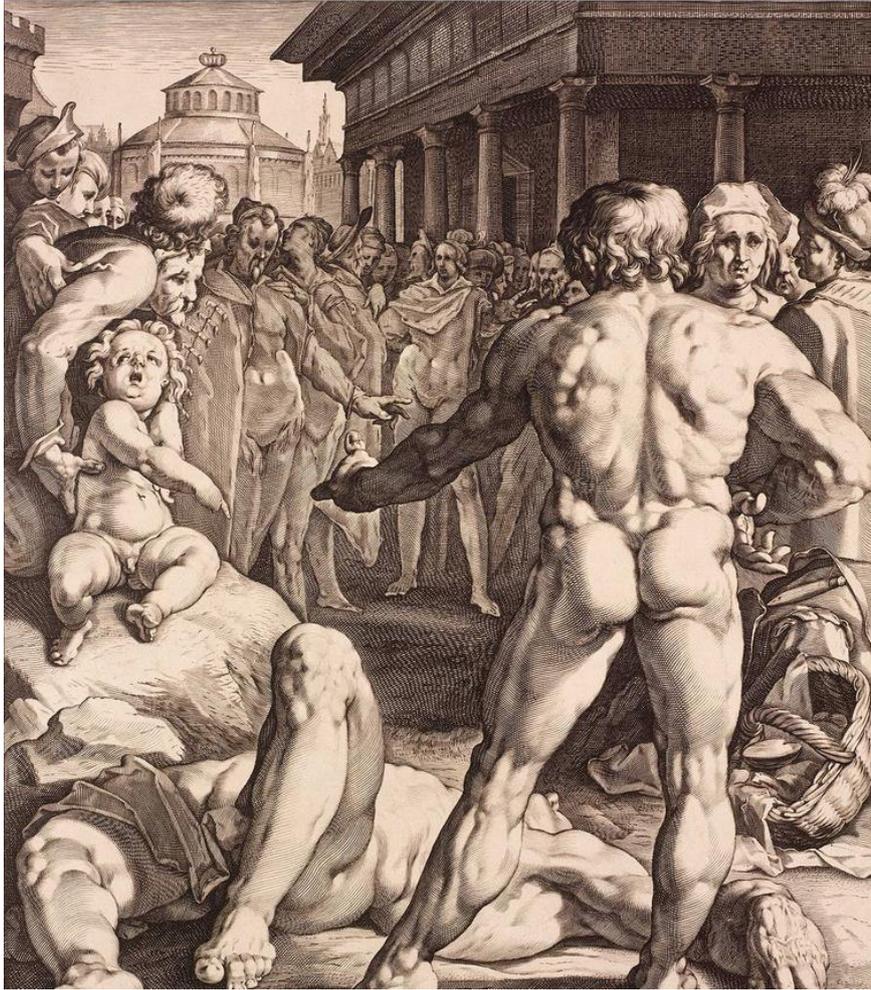
írsky dizajn - *írske návrhárstvo*

írsky folklór - pozri *Banshee, bean-chaointe, bean-nighe*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Irish_folklore

írsky vlkodav - pozri *pes, svätý pes*

Irus - žobrák, ktorý vyzýva Odyssea do boja v Homerovej Odyssey, knihe 18; pozri *Odyssea, Homér*

J. H. Müller: Boj medzi Ulyssesom a Irusom (rytina, 1589)

Isaac Claesz van Swanenburg - Swanenburg Isaac van isabelský štýl - štýl isabelský

isfahánska škola - *islamské miniatúry* 16.-17.storočia (pozri *maliarstvo islamské*); isfahánska škola predstavuje záver vývoja *perzského miniatúrneho maliarstva*; jej vedúcou osobnosťou bol Rézaj Abbási

Isaion - pôvodne zrejme najstarší chrám *Eset/Isis* v Hebejete, ktorý padol za obeť novému chrámu, ktorý na jeho mieste založil kráľ Nechetnebef z 30.dynastie (chronológia pozri *egyptské umenie*); dokončil ho Ptolemaios II. (3.st.pr.Kr., samostatný vládca v helenistickom *Egypte* a priľahlých oblastiach *Afriky* a *Ázie*); ohradený múr Isaionu meral 400x300m, samotný chrám 180x60m; porovnaj *Osireion* spätý s kultom *Usírewa/Osirisa*; porovnaj *grécke chrámy*, *chrám rímsky*

Isenbrandt Adriaen - (†1551); alebo Adrien Isenbrant, Ysenbrant, Ysenbrandt alebo Hysebrant; flámsky maliar severskej renesancie; podľa historikov umenia mal veľkú dielňu špecializujúcu sa na náboženské obrazy; jeho štýl predstavoval konzervatívne krídlo v tradícii raného holandského maliarstva; pozri *flámski maliari renesanční*, *holandskí maliari raní*, *Bruggský cech sv. Lukáša*

http://en.wikipedia.org/wiki/Adriaen_Isenbrandt

<https://www.google.sk/search?q=Isenbrandt+Adriaen&espv=2&biw=1858&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=BqodVa-FM8fyUvT0gZgI&ved=0CB4QsAQ>

A. Isenbrandt: Kristus muž bolesti (1.pol.16.st.)

A. Isenbrandt: Odpočinok na úteku do Egypta (1520-1530)

A. Isenbrandt: Mária Magdaléna v krajine (1510-1525)

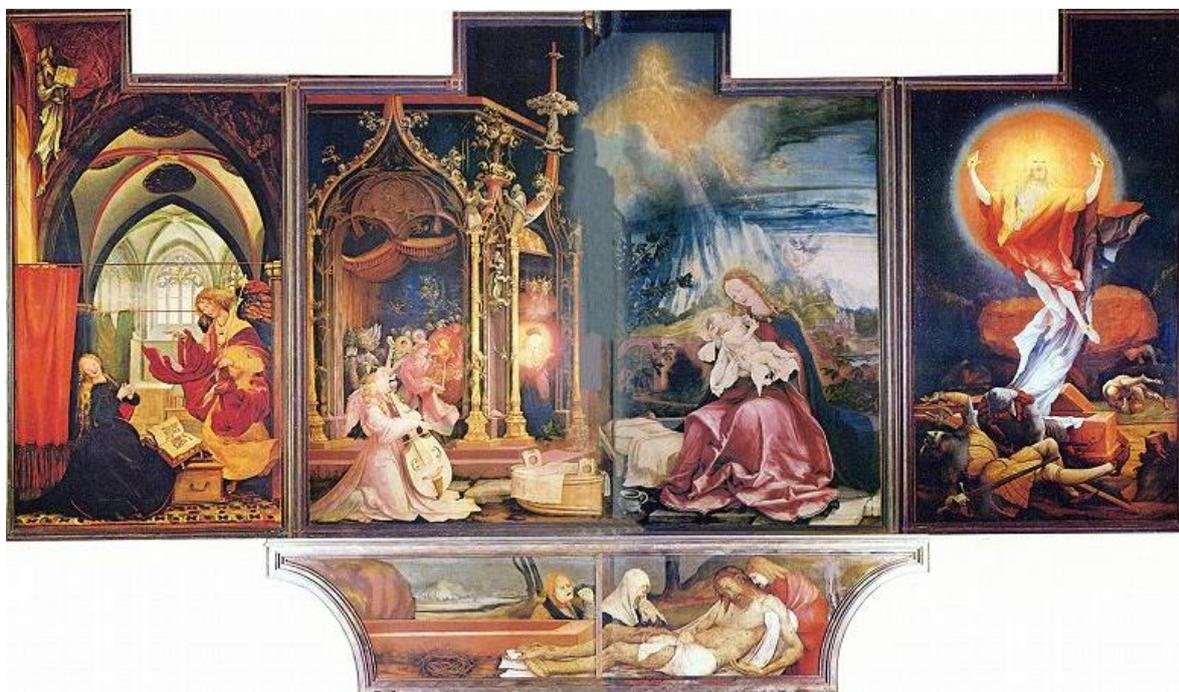
A. Isenbrandt: Omša svätého Gregora Veľkého (1510-1550)

Isenheimský oltár

[https://www.google.sk/search?q=isenheimer+altar+antonius&esq=210&es_sm=93&tbm=isch&imgil=iAViDSicwkwLWM%253A%253Bhttps%253A%252F%252Fencrypted-tbn2.gstatic.com%252Fimages%253Fq%253Dtbn%253AAND9GcSTtSRakPF9RoiZPAw716VTP E6HN_ychf7pAwycRlyKCy6uLeBx-w%253B700%253B1109%253BqD--xog2PS-i4M%253Bhttp%25253A%25252F%25252F12koerbe.de%25252Fazur%25252Fanton.htm&source=iu&usq=_L26zuqrok7OddCeHdz8qmiO3qq0%3D&sa=X&ei=PSL2Uv-iNsiShQfp2IDIBQ&ved=0CDcQ9QEwBA&biw=1847&bih=958#facrc=&imgdii=doU52D8imyfqWM%3A%3Buxn9fFVTYZZzoM%3BdoU52D8imyfqWM%3A&imgrc=doU52D8imyfqWM%253A%3BUSu206DYc1IicM%3Bhttp%253A%252F%252Fde.wahooart.com%252FA55A04%252Fw.nsf%252FOPRA%252FBRUE-7YUDJQ%252F%252524File%252FMatthias%252520Gr%25252C3%2525BCnewald%252520-%252520Isenheim%252520Altpiece%252520\(third%252520view\)%252520.JPG%3Bhttp%253A%252F%252Fde.wahooart.com%252FA55A04%252Fw.nsf%252FOPRA%252FBRUE-7YUDJQ%3B895%3B550](https://www.google.sk/search?q=isenheimer+altar+antonius&esq=210&es_sm=93&tbm=isch&imgil=iAViDSicwkwLWM%253A%253Bhttps%253A%252F%252Fencrypted-tbn2.gstatic.com%252Fimages%253Fq%253Dtbn%253AAND9GcSTtSRakPF9RoiZPAw716VTP E6HN_ychf7pAwycRlyKCy6uLeBx-w%253B700%253B1109%253BqD--xog2PS-i4M%253Bhttp%25253A%25252F%25252F12koerbe.de%25252Fazur%25252Fanton.htm&source=iu&usq=_L26zuqrok7OddCeHdz8qmiO3qq0%3D&sa=X&ei=PSL2Uv-iNsiShQfp2IDIBQ&ved=0CDcQ9QEwBA&biw=1847&bih=958#facrc=&imgdii=doU52D8imyfqWM%3A%3Buxn9fFVTYZZzoM%3BdoU52D8imyfqWM%3A&imgrc=doU52D8imyfqWM%253A%3BUSu206DYc1IicM%3Bhttp%253A%252F%252Fde.wahooart.com%252FA55A04%252Fw.nsf%252FOPRA%252FBRUE-7YUDJQ%252F%252524File%252FMatthias%252520Gr%25252C3%2525BCnewald%252520-%252520Isenheim%252520Altpiece%252520(third%252520view)%252520.JPG%3Bhttp%253A%252F%252Fde.wahooart.com%252FA55A04%252Fw.nsf%252FOPRA%252FBRUE-7YUDJQ%3B895%3B550)

M. Grünewald: Isenheimerský oltár (otvorený triptych, 1512-1516)

M. Grünewald: Isenheimerský oltár (zatvorený triptych, 1512-1516)

Ischys/Chilo -

<http://it.wikipedia.org/wiki/Ischi>

Isia - výročné kultové slávnosti *Isis* (31.októbra) na počesť *Usirewovho/Osirisovho* úmrtia a *vzkriesenia*); osobitní zasvätenci sa podrobili *krstu* a *pôstu* a zhromaždili sa na tzv. *Isidiných mystériach*

Isidin uzol - rúcho egyptskej bohyně *Isis* zviazane pod *ňadrami*; zobrazenie z neskorého obdobia, keď bola bohyňou prírody a *vesmíru* (v Egypte 13.st.pr.Kr.); *Isisin uzol* v *koptskom umení* prenesený na

Afrodite, keď okolo 300-400 po Kr. došlo k významovému spojeniu bohyně Isis a Afrodity; porovnaj amulet *Esetin uzol/tit* (Zamarovský); pozri *bohovia vesmíru*

tzv. **Isidine mystéria** - *mystéria* v rámci kultu *Isis* pri príležitosti *Isii*; rituálne a magické úkony mali zaistiť podobne ako *Usírewovi/ Osirisovi* vzkriesenie na onom svete; pozri *píniová šuška* (Heinz-Mohr); *Zlatý osol*

Isis - Baleka: známejšia grécka podoba mena egyptskej bohyně *Éset*; jej kult do Grécka prenikol už v 5.st.pr.Kr. a preniesol sa do *Ríma* a jeho provincií; zobrazenie *Éset* bolo antikizované, vzniká *aténsky* typ Isis: zobrazovaná v dlhom rúchu s *lotosovým kvetom* nad čelom, s kravskými rohmi so *slniečným kotúčom* alebo bez neho; s *Isidiným uzlom* zobrazované aj jej kňazky, najmä v reliéfoch na *náhrobných kameňoch*; zobrazenie Isis s *Hórom* na rukách chápané v *helenizme* ako zobrazenie s *Erosom*; Isis splývala tiež s *Afrodite*, *Tyché*, *Deméter*, *Hekaté*, *Fortunou*, *Selene*, *Persefone* a ďalšími bohyniami, podľa pôvodných funkcií egyptskej *Éset*; motív Isis s *Hórom* na rukách, oblečenej v tmavomodrom plášti posiatom hviezdami, stojacej na kosáčiku mesiaca na znamenie, že je vládkyňou *vesmíru* (pozri *luna*), sa stal v *kresťanskom* umení predobrazom *Márie s Jezuliatkom* (pozri obrazové typy: *apokalyptická žena*, *Immacukata*, *Matka božia*); v novej dobe (pozri *novovek*) Isis zobrazovaná aj s *rohom hojnosti*; (G.M.Aostalli, G.Campion); pozri *mystériá*, tzv. *Isidine mystéria*, *krst*

Zamarovský: kult Isis prenikol koncom 5.st.pr. do Grécka a rýchlo sa rozšíril; 4.st.pr.Kr. svätyne s kultovým spoločenstvom (Pireus v Grécku, v Kýmé v *Kampánii*, *Efez* a ďalšie) do *Ríma* sa jej kult dostal cez južné prístavy v *Taliansku*; spočiatku (59-48 pr.Kr.) kult zakazovaný (na príkaz senátu rúcané svätyne), prenasledovaní jej prívrženci (počas vlády Tiberia, 42 pr.Kr.-37 po Kr.); neskoršie Isis a *Serápisovi* zasvätený v *Ríme* osobitný chrám; počas vlády cisára Caracallu (185-217 po Kr.; Marcus Aurelius Antonius) Isis prijatá do rímskeho *panteónu*; najlepšie zachovaný chrám Isis v *Pompejach*, zvyšky svätýň až v *Porýní* a Podunajsku; stúpenci Isis sa schádzali na každoročných výročných slávnostiach *Isiach*; v Iside videli *Nebesú vládkyňu sveta* a *Matku božiu*; Isis uctievaná samostatne aj ako členka *Trojice bohov (Osiris-Isis-Hór)*; oslavovaná *hymnami* a *litániami*; zobrazovaná v belosom plášti posiatom hviezdami, na kosáčiku mesiaca s dieťaťom *Hórom* (> z neho odvodený kresťanský obrazový typ *apokalyptickej ženy* > *apokalyptickej Madony*); v grécko-rímskom svete (pozri *antika*) Isis stotožňovaná s bohyniou lásky a krásy *Afrodite*, s bohyniou plodnosti *Demeter (Ceres)* s Matkou bohov *Kybele* (pozri *Matky-bohyně*) a tiež s podsvetnou bohyniou čiar *Heket*

[http://en.wikipedia.org/wiki/Situla_\(vessel\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Situla_(vessel))

<http://en.wikipedia.org/wiki/Aulos>

Bohyňa Isis so sistro (antické umenie)

S. Leclerc: Uctievanie bohyně Isis (lept, 1670-1710)

islam - v preklade – „podriadenie sa božej vôli“ (pozri *kismet*); vznik v *Arábii* na poč.7.st. (východisko zo židovstva > pozri *judaizmus*; zo *Starého zákona* prevzatý zákaz figurálneho zobrazovania boha a živých bytostí (výnimkou sú iba šíitskí *moslimovia*; pozri *obrazový spor*); v centre náboženstva stojí postava jediného boha *Alaha* a jeho proroka *Mohameda*

Mladý svet: islam znamená odovzdanie sa Bohu; má takmer miliardu stúpcov; po *kresťanstve* je druhým najrozšírenejším náboženstvom na svete; jeho kolískou je západná *Arábia*, kde vznikol ako prísne *monoteistické* náboženstvo, ktoré na počiatku 7.storočia hlásal prorok *Mohamed*; ten

tvrdil, že Boh (*Alah*) prostredníctvom predošlých prorokov (aj *Ježiša Krista*; porovnaj *adamiti*) zjavoval svoju vôľu; nakoľko ľudia toto učenie nepochopili alebo pokrivali, musel prísť on sám, Mohamed ako *pečať* starých prorokov (porovnaj význam pečate, *lámania pečatí* v *Apokalypse*); Mohamedove božie poslanstvo je nepokrivené svedectvo božej vôle a je formulované v *koráne*; islam požaduje dôslednú vieru v jediného boha, anjelov, zjavené Písmo, prorokov, *posledný súd* a *vzkriesenie*; každý *moslim* je povinný dodržiavať päť zásad (porovnaj kresťanské *desatoro* a štyri princípy *budhizmu*), tzv. *päť stĺpov islamu* (päť povinných zásad moslima): 1.vyznanie viery, 2.päť razy za deň modlitba, 3.platenie náboženskej dane, 4.pôst v mesiaci *ramadan*, 5.púť do *Mekky*; islam nepozná protiklad duchovného a svetského; v islamskom svete nejestvuje inštitúcia cirkvi, čiže islam prekračuje pojem *náboženstva* a zahrnuje aj spoločenské inštitúcie a kultúrne vzory; duchovné korene islamu, judaizmu a kresťanstva sú spoločné, je to *monoteizmus*; islam je však o šesť storočí mladší ako kresťanstvo a viac ako 1500 rokov ako judaizmus; je pragmatickejší a politickejší; islam celkom neodmieta judaizmus a kresťanstvo, lebo jeho vyznávači sú tiež ľuďmi Knihy (Koránu); islam kritizuje judaizmus za pokrivenie Božieho zvestovania; je prísnejší ako kresťanstvo, ktorého princíp svätej *Trojice* považuje na logický nezmysel; uznáva Ježiša Krista, ale nepovažuje ho za syna Božieho; moslimovia neveria v jeho ukrižovanie a zmŕtvychvstanie, ale považujú ho za jedného z prorokov; islamský fundamentalizmus, s ktorým si väčšina neislamského sveta pletie islam ako taký, je v skutočnosti široký reformný prúd, ktorý sa zrodil približne v 70.rokoch; nie je to prúd jednoliaty a nie je ani vždy zameraný na expanziu; v islame je dôležitý pojem *džihád*, ktorý býva nepresne prekladaný ako *svätá vojna*; v skutočnosti má znamenať úsilie o upevnenie viery, misiu, dobročinnosť a vnútornú náboženskú sebareflexiu; skutočnú svätú vojnu považuje iba za krajný prostriedok; termín džihád v súčasnosti zneužívajú zlým výkladom niektoré expanzionistické prúdy v islamskom fundamentalizme; pre tie je džihád je iba ozajstnou *vojnou*, jednou z povinností moslima prikázanou mu Koránom a zameranou proti všetkým ideologickým nepriateľom; oprávnenú obavu sveta vzbudzujú tie prúdy fundamentalizmu, ktorých hlavným cieľom (prvým stĺpom) je šíriť islam a vybudovať súčasný štát, prípadne celý svet podľa práva koránu a islamského práva *šaría/šar'a*

Betz v súvislosti s číslom 8: v islamská náboženská predstava vychádza z existencie siedmich *pekiel*, ale súčasne z ôsmich nebeských *rajov*, lebo božia spravodlivosť a jeho hnev sú veľké, jeho milosrdenstvo a milosť sú ešte väčšie; pozri *symboly číselné:8*

pozri *korán*, *Kaaba*, *Mekka*, *hadždž*, *džihád*, *šaría/šar'a*, *šaríf*, *ramadán*, *kibla*, *Zemzem*, *Zaqqum*, *Tasmin*, *ad-Dajjal/al-Masih ad-Dajjal*; *kadí*, *hadži*, *huristky*, *gázi*, *džaur*, *Džibríl*, *Iblis*, *džin*, *šejtán*, *Chidra*, *Jandžudž* a *Mandžudž*; *peklo*; *symbolika číselná:9* (Biedermann); *panarabské farby*; *Veľká sfinga* (Zamarovský); *súfizm*; *Ábel*, *ablúcia* (Enc. Beliana); *islamsky odev: burka*, *hidžáb*, *turban*, *burda*, *haik*; *obriezka*, *rajská záhrada*, *strom sveta*, *víno*; *hammám*, *basimala*; *templári*; *murgh-i-adami* (Wensleydalová);

islamská architektúra - pozri *islamské architektonické prvky*; *mekteba*, *madrasa/medresa*, *mauzóleum*, *mazáry*, *íván*, *díván*, *mešvár*, *citadela*; *džamije*, *mešita*, *mihráb*, *mimbara*, *musala*, *džamije*, *minaret*, *imáret*, *chán*, *karavanserai*, *serdab*, *mukarnasy*, *yessería*, *čatri*, *mušrabia*, *majdan*, *mekteba*, *harém*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Islamic_architecture

islamská kaligrafia - dôležitá súčasť islamskej ornamentiky; kaligrafickým písmom sprostredkované vieroučné pravdy, verše z *koránu* a *Alahove* meno kaligrafované na steny *mešít* ako zložitým *ornament* slúžiaci na *meditáciu*; kaligraf zaujímal kľúčové postavenie medzi umelcami (niekedy on podpisoval dielo); 1425 v *Heráte* založená akadémia pre *kaligrafiu* a *ilumináciu*; na kaligrafiu na *pergamene* používané farebné a zlaté *tinty*; *kaligrafia* v spojení s *ilustráciou knižnou* v lekárskech a prírodopisných spisoch; pozri *turga*, *basimala*, *ornament epigrafický*

https://en.wikipedia.org/wiki/Islamic_calligraphy

Fráza „V mene Boha, milosrdného, láskavého, súcitného“ (basmala)

islamská kultúra - kultúra a umenie v islamizovaných oblastiach: *Predný východ, stredná Ázia, India (mughalské umenie) a juhovýchodná Ázia, severná Afrika a Španielsko (mozarabské umenie, mudéjarský štýl)*; typická architektúra: od 7.st. *mešita, minaret*, od 12.st. *madrasa, mauzóleum*; východisko *sásánovská architektúra (íván)*; *profánna* architektúra: paláce a pevnosti s uzavretými *dispozíciami*, s nádvorím, *arkádovým systémom* a *záhradnou architektúrou (fontány, bazény)*; sochárstvo *dekoratívneho charakteru*; umelecké remeslá (*gobelíny: pallium rotata*, spracovanie *kovov, keramika, sklo, slonovina* a ď.); vplyv *perzského, byzantského, helénskeho umenia*; pozri *islamská architektúra, kaligrafia, minca kúfická, dirham, pallium rotata; isfahánska, herátska, tabrízska škola, bagdádska škola; Osmani, mohamedáni, saracéni, janičiari, mamlúci, Mughalovia; polmesiac, amulet, ruženec; müezín/muezin, džaur, gázi, ezán, šerif sandžak, šaría*

islamská mytológia -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Islamic_mythology

islamská záhrada - Dudák v súvislosti s heslom *záhrada (islamská záhrada)*: je typom *formálnej záhrady*; bola ovplyvnená *átriovou záhradou* rímskou; vždy bola ohradená (symbolizuje *rajskú záhradu* oproti okolitej pustatine), pravidelne riešená, s uplatnením *vodných plôch, fontán* apod.; obľúbenou kvetinou bola *ruža*; v perzskej a sýrskej záhrade sa stavali malé *pavilóniky* opatrené *terasou* (pozri *záhradná architektúra*); záhradné umenie *islamu* vyvrcholilo v *maurskej záhrade* v *Španielsku*, pre ktorú bolo typické využitie *vodných plôch (Alhambra)*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Islamic_gardens

islamské architektonické prvky - pozri *islamská architektúra*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Islamic_architectural_elements

islamské maliarstvo - v islamskej spoločnosti najmenej doceňovaný druh; pred nej kladená *kaligrafia* (pozri *islamská kaligrafia*) a *ornamentika*; napriek tomu práve maliarstvo *miniátúr* (pozri *islamské miniatúry*) predstavuje nielen vrchol *islamského umenia*, ale aj jeden z vrcholov stredovekej *knižnej maľby*; zákaz figuratívneho zobrazovania dôsledne dodržiavaný v prípade sunnitských moslimov; figuratívnosť naproti tomu povolená šiitskými *moslimami* (pozri *perzské miniatúrne maliarstvo*) > *portrét* v islamskom maliarstve sa objavuje až v 16.st. pod európskym vplyvom; dôležité miesto v mala *ilustrácia knižná* spájaná často aj s kaligrafiou; dôležitá ilustrácia lekárskech a astronomických diel; maliarstvo typické svojou *naratívnosťou*, *dramatičnosťou*, symbolickými *gestami* postáv (iba výnimočne sa v nej objavuje motív *Mohamedovho* nanebovstúpenia; prorok zobrazovaný s rúškom cez tvár, nakoľko *islam* zakazoval zobrazovanie boha a prorokov); maliarstvo nevytváralo žiadne kultové obrazy typu *ikon*; zachycovalo panovníka a dvorský život, lov (ktorý plnil súčasne magickú úlohu a stelesňoval boj kozmických princípov *dobra* a *zla*) a bitky, *astrologické symboly* (pozri *zvieratník/zverokruh*) a literárne príbehy; pozri *bagdádska škola*, *herátska škola*, *tabrízska škola*, *isfahánska škola*; *rádzputska škola*

Aquarius (osmanský rukopis, 1582)

islamské mince - *mince islamské*

islamské miniatúry - 1. *perzské miniatúrne maliarstvo* od 9.storočia na území arabského kalifátu, v *Iráne* 15.-17.storočie; ďalej pozri *islamské maliarstvo*; *záhrada lásky*
2. miniatúry z čias islamizácie indickej kultúry; pozri *mughalské umenie*: *rágamála*, *rádzputska škola*; *India*

http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D1%81%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F_%D0%B8%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%8F

[http://de.wikipedia.org/wiki/Perser_\(Volk\)](http://de.wikipedia.org/wiki/Perser_(Volk))

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Firdaus%C3%AD>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0%C3%A1hn%C3%A1me>

<http://es.wikipedia.org/wiki/Shahnameh>

<http://de.wikipedia.org/wiki/Sch%C4%81hn%C4%81me>

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A8%D0%B0%D1%85%D0%BD%D0%B0%D0%BC%D0%B5>

http://cs.wikipedia.org/wiki/Mahm%C3%BAd_z_Ghazny

islamské pojmy - pozri *slovník islamu*

islamské umenie - súhrnný názov pre *umenie*, ktorého myšlienkovú základňu tvorí *islam*, ktorý ako málo znášanlivé náboženstvo si celkom podriadilo život aj *umenie* > islamské umenie je celistvejšie ako *kresťanské umenie*; bezpodmienečné podriadenie viere viedlo k zákazu figuratívneho zobrazovania boha a živých bytostí (figuratívne zobrazovanie pripúšťajú iba šiitskí moslimovia; prorok zobrazovaný iba so zahalenou tvárou (pozri *perzské miniatúrne maliarstvo*); základným výtvarným prvkom sa stal *ornament*: základným typom ornamentu *arabeska* (porovnaj *maureska*); z *helenistického umenia* prevzatý *akant*, *vinič*, *pameta*, *lotos* (v čínskej aj egyptskej podobe), *chryzantéma*, *bájne zvieratá* (okolo 1000 po Kr., *bagdádska* a *samarská keramika*); geometrické prvky: *špirála*, *hviezda*, *kruh*; základom islamskej ornamentiky je sledovanie celkového dojmu bez zvyrazňovania jednotlivého prvku > cieľom *harmónie* je vyplnenie celej plochy > *horror*

vacui; významné miesto v umení má *kaligrafia* (pozri *islamská kaligrafia*) a *ornamentika*; najmenej doceňované maliarstvo (pozri *islamské maliarstvo*); *farebná symbolika* založená na štyroch farbách, ktoré používal na svojich štyroch *zástavách* Mohamed > jednotlivé dynastie volili jednu z týchto farieb ako svoj symbol: *Umajjovci biela*, *Abbasovci čierna* (obľúbená farba *Mohameda*), *Fátimovci zelená*, *Seldžukovci červená* (pozri *panarabské farby*); dôležité (hoci neocenené) miesto malo *islamské maliarstvo*; sochárska tvorba nie je rozsiahla, je podmienená miestnymi tradíciami (pozri napr. *mozarabské umenie*, *mudéjarský štýl*) a ide predovšetkým o dekoratívne sochárstvo, ktoré využívalo krehký materiál: kameň zo Stredozemného mora, *štuk*, sušenú a pálenú *hlinu*, často farebne *glazovanú*

Chronológia islamského umenia podľa dynastií a oblastí:

- obdobie *Umajjovcov* (661-750): kladenie základov *islamského* spoločenstva, kultúry a umenia; Umajjovci ešte polovičnými nomádmi ovplyvňovanými inými kultúrami a civilizáciami: vplyvy *sýrske*, *egyptské*, *perzské*, *byzantské*, *helenistické* (motív *centaura*, *sfingy*, *akant*, *palmeta* a ď.) > ešte povolená figuratívnosť zobrazovania; v architektúre rozvinutý ako stavebný typ *mešita* a palác: výzdoba *nástennými malbami*, *mozaikami* a sochami (doznievanie antického vplyvu); pozri *koptské umenie*

- obdobie *Abbásovcov* (750-1258): prenesenie sídla z *Mekky* a Damasku do *Bagdadu*; kultúra tohto obdobia známa iba z literárnych prameňov a archeologických vykopávok lebo bola zničená Mongolmi; rozmach architektúry: výzdoba mešít, palácov a obytných domov *nástennými malbami*, *štukovou* dekoráciou, *mozaikami* (jednotný štýl vytvorený splynutím predislamských perzských vplyvov a sýrskych ranokresťanských vplyvov); v ornamentike vplyv *Skýtov*, v keramike vplyv *čínskeho porcelánu* (islamská napodobenina: biela keramika zdobená modrou farbou - *kobaltom*); tzv. *ríšsky sloh* dynastie Abbásovcov prevzatý tureckými dynastiami a rozšírený do ďalších oblastí

- obdobie tureckých dynastií vo východnej a strednej oblasti islamského sveta, počas vlády rozvoj klasickej islamskej architektúry, keramiky, *zlatníctva* (*intarzie*):

Ghaznavidovci

Túlúovci (868-905)

Fátimovci (969-1171) - prenesenie islamskej kultúry na *Sicíliu* a do južného *Talianska*

Seldžukovci (1037-1300)

- obdobie *mongolských* dynastií (1227-1502) na území *Perzie* a *Mezopotámie*, *Afganistanu* a značnej časti *Indie* (pozri *indické umenie*) po víťazstve *Čingischána* a počas nájazdov *Timúra* (obdobie *Timúrovcov*); preberanie predovšetkým čínskych podnetov (*lotos*, *fénix*, *drak*, *bájne zvieratá*, obláčikový zvitkový ornament); ohniskom rozvoja Samarkand a *Herát*; rozvoj architektúry, *iluminácie*

- islamské umenie v oblasti *Egypta* a *Sýrie*

obdobie zjednotenia Egypta a Sýrie v 2.pol.12.-pol.13.st. počas vlády dynastie *Ajjúbovcov* (1171-1250; vznik stavebného typu *madrasy*) a *mamlúckych* dynastií (1250-1517; rozkvet keramiky, umeleckých remesiel z kovu, *iluminácií*: iluminovaný opis *koránu*), geometrizujúci a vegetabilný dekór, *arabeska*; pozri *koptské umenie*

- islamské umenie v oblasti *Španielska*

rozvoj už od 8.st. (centrum Cordóba) v súvislosti s inváziou *Maurov* na Pyrenejský polostrov; v rozmedzí rokov 1031-1492 počas vlády dynastie *Almorádovcov* (11.-12.st.) a *Almohádovcov* (12.-13.st.) sa vytvára *maurský sloh*, ktorý zanechal stopy v architektúre (pozri *almohadská hlavica*, *hlavica stalaktitová*, *hlavica yeseria*, *oblúk podkovový/oblúk maurský*, *ajimez*, *alfiz*, *artesonado* ?), textilnom umení (*pallium rotata* > ?), keramike (pozri *azulejos*), rezbe v slonovine, prácach v kovu (výroba zbraní); umenie kresťanských obyvateľov Španielska v 9.-10.storočí, ktorí prevzali štýl umenia ale ponechali si kresťanskú vieru, vytvára *mozarabskú* vetvu umenia pod vplyvom islamu; *mudéjarský štýl* naopak predstavuje obdobie španielskeho islamského umenia tvoreného moslimami v čase *reconquisty*; islamské vplyvy možné nájsť v ďalšom období vývoja: *platereský štýl* z konca 15.st.; pozri *španielske umenie*, *klenba stalaktitová*, *mukarnasy*

- islamské umenie v oblasti severnej a strednej *Indie* v období vládnucej dynastie *Mughalov* (1526-1857), ktorí boli nástupcami *Čingischána* a *Timúra*; pozri *mughalské umenie*, *indické umenie*

- islamské umenie od 17.st. v procese vyrovnávania sa so západnými vplyvmi stráca postupne pôvodnú celistvosť a povahu; svojou ikonografiou ovplyvnilo najmä tvaroslovie *románskeho* a *gotického* slohu, vplyv *arabesky* vo francúzskom a benátskom umení 16.-17.st. (pozri *benátska škola*); v dôsledku Napoleonovho ťaženia do Egypta boli islamské prvky prijaté *empírom*; maurské vplyvy v *historizme* pol.19.st. (pozri *synagóga*)

islamskí proroci -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Prophets_of_Islam

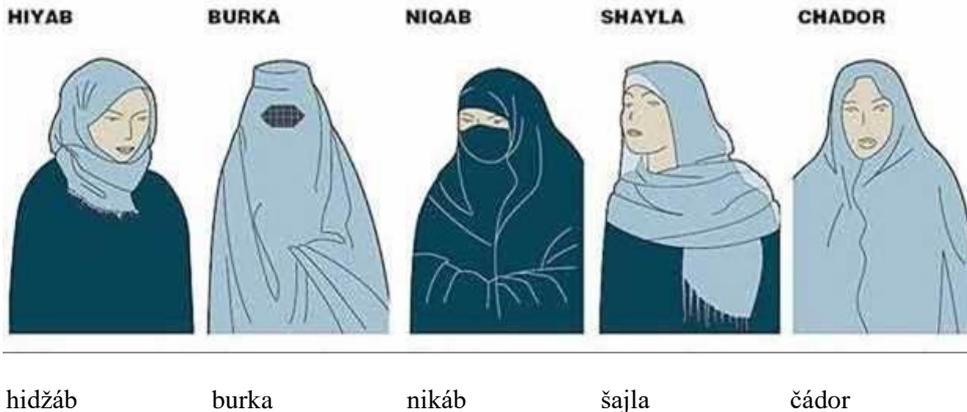
islamský dom - pozri *harém/harím*; *hammám*; *karavanserai*

islamský chrám - pozri *mešita*, *minaret*, *mimbara*, *musala*, *míhráb*, *íván*

islamský kalendár - *kalendár arabský*

islamský kúpeľ - *kúpeľ islamský*

islamský odev - prísne usmernený *islamom*; základným symbolom *moslimov*, určeným už *Mohamedom*, bol *turban*; pozri *aba*, *burka*, *hidžáb*, *burka*, *nikáb*, *haik/hajk*, *turban*, *burda*; *Zemzem*

islamský slovník - *slovník islamu*

Island - pozri *berserker*, *šachy Lewis*

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Island>

J. Wyeth: Islandský kostol (1968)

islandská mytológia - severská mytológia

Ismena - v gréckej mytológii jedna z dcér *Oidipa* a *Iókaste*, sestra *Antigóny*, *Polyneika* a *Eteokla*; nemala silu svojej sestry sprevádzať otca do vyhnanstva; keď chcela zomrieť s *Antigónou* odsúdenou *Kreónom*, tá jej obeť odmietla (tragédia Sofokla)

isoindolinonová žlt' - žlt' *isoindolinonová/tetrachlor isoindolinon*

isokefalia - *izokefalia*

Israfil - *Izrafil*

Istanbul - hl. mesto *Osmanskej ríše* v rokoch 1453-1923; pozri *Konštantínopol*, *Carihrad*; *Osmani*, *Peržania*, *Turecko*

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Istanbul>

https://www.google.sk/search?q=Preziosi+Amadeo&espv=2&biw=1850&bih=995&tbm=isch&imgil=HOJhmLqmiARO2M%253A%253Bug1r-T-ns29cPM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fonokart.wordpress.com%25252F2010%25252F03%25252F26%25252Famedeo-preziosi%25252F&source=iu&pf=m&fir=HOJhmLqmiARO2M%253A%252Cug1r-T-ns29cPM%252C_&usg=__eRX84cg5RtDOH7y2Qs80LHbg1R4%3D&ved=0CDMQyc&ei=QnxgVJXmLoSXasOMgMgB#facrc=_&imgdii=_&imgrc=HOJhmLqmiARO2M%253A%3Bug1r-T-ns29cPM%3Bhttp%253A%252F%252Fonokart.files.wordpress.com%252F2010%252F03%252Famedeo-preziosi-a-street-scene-1.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fonokart.wordpress.com%252F2010%252F03%252F26%252Famedeo-preziosi%252F%3B1600%3B1166

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Instambul (kolorovaný drevorez, Norimberská kronika, 1493)

A. Preziosi: Istanbulské lode (19.st.)

A. Preziosi: Lode (19.st.)

A. Preziosi: Istanbul (19.st.)

istmijské hry - isthmické hry

isthmické hry - jedny z *panhelénskych hier*; športové a umelecké hry na oslavu *Poseidóna* usporiadané od 582 pr.Kr. v Isthmose (*Korinská šija*) každé dva roky; pozri *antické hry*

Zamarovský v súvislosti s heslom *Theseus*: na Istme stretol Theseus zbojníka *Sinida*, ktorý chytil pocestných a priväzoval ich na proti sebe ohnuté vrcholce borovic; keď ich uvoľnil a stromy s vyrovnali, nešťastníka roztrhali; Theseus ho po ťažkom boji premohol a naložil s ním rovnako ako jeho obeti; na pamiatku tohto svojho víťazstva, ktorého si veľmi cenil, založil isthmické hry

Istropolis - *www*: meno Istropolis môže byť jedným zo starých (rímskych) názvov Bratislavy; z lat. polis – „mesto“ pozri *Academia Istropolitana/akademia istropolitana*

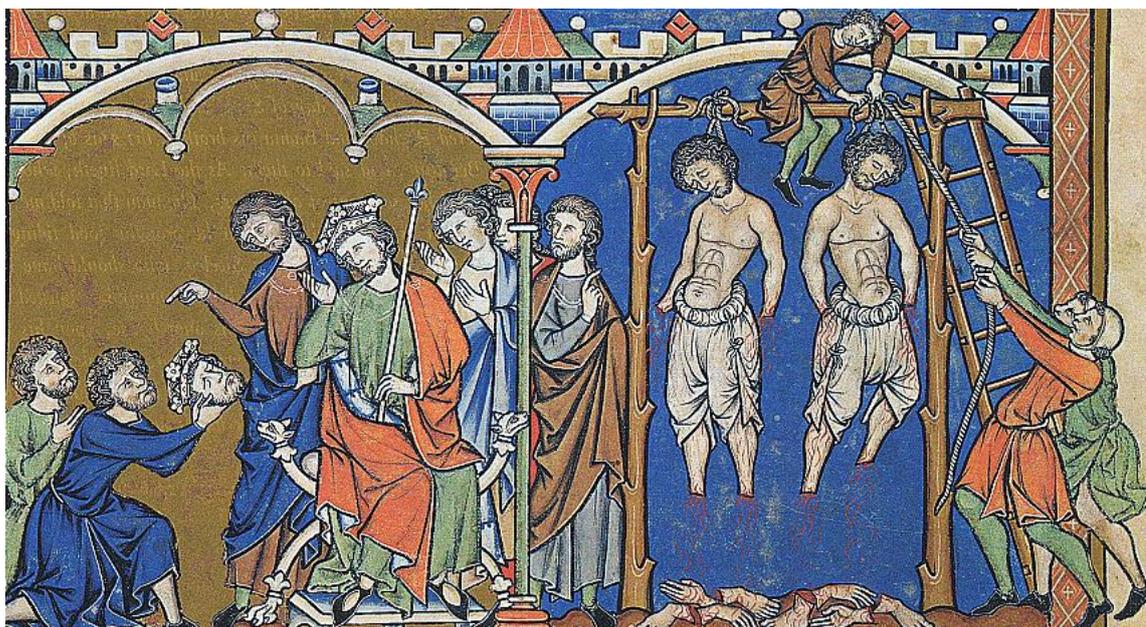
Istyché – *www* v súvislosti s heslom *Eset*: postupne sa množili jej funkcie; bola stotožnená s gréckymi bohyňami Tyché (osud, náhoda) a potom sa nazývala Istyché či *Tyché Agathé* a ako taká bola darkyňou dobrého osudu a víťazstva

Išbóšet/Iš-Bošet - hebr. **יִשְׁבֹּשֶׁת**/Išbošet; tiberian: 'Išbōšet; alebo **עִשְׁבַּאֵל**/Ešbaal; tiberian. 'Ešbá'al; syn prvého izraelského kráľa *Saula*, druhý kráľ *Izraela* a posledný z dynastie Saulovcov; je spomenutý v Druhej knihe Samuelovej; Išbóšet bol pomazaný za kráľa Izraela po smrti svojho otca a po smrti všetkých svojich troch bratov v bitke v pohorí Gilboa, kde bolo Saulovo vojsko porazené vojskami *Filištincov*, na ktorých strane mal bojovať aj *Dávid*, ale z bitky bol odvolaný; Išbóšetovi dopomohol k moci Saulov vojvodca Abner, ktorý ho po celú dobu jeho vlády ovládal a Išbóšet sa ho bál; v tej dobe bol Dávid judským kráľom a Išbóšet s Abnerom viedli s Dávidom vleklý boj; keď sa Abner nepohodol s Išbóšetom, bol pripravený dohodnúť mier s Dávidom a odstrániť Išbóseta; Abner bol však zabitý Dávidovým vojvodcom Joábom; Išbóseta jednej noci zavraždili bratia Baana a Rechab Beerotski a jeho hlavu doniesli Dávidovi; ten ich dal zabiť pre vraždu kráľovského syna

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Iš-bošet>

Dva kapitáni zabíjajú kráľovu stráž a spiaceho kráľa Iš-Bošeta (iluminácia z Maciejowski Bible, 1240)

Kráľ Dávid dáva popraviť vrahov kráľa Iš-Bošeta (iluminácia z Maciejowski Bible, 1240)

G. Doré: Boje medzi vojskami Iš-bóšeta a Dávida (drevoryt, 1866)

Isidore Raymond - (†1964); francúzsky umelec, objaviteľ mozaikovej techniky *trencadis*, franc. *pique assiette*; narodil sa v chudobnej rodine s ôsmimi deťmi a násilníckym otcom; rodičia skončili ako alkoholicy; v detstve dočasne stratil zrak (zrejme z psychosomatických príčin); život prežil v chudobnej štvrti mesta Chartres, pracoval ako vodič električky, oženil sa s chudobnou krajčírkou s tromi deťmi; z neznámych dôvodov si kúpil pozemok, kde postavil jednoduchý dom so záhradou; jeho ďalší profesijný život bol bezúspešný; bol nezamestnaný, neúspešne sa pokúšal sa obchodovať s emisnými kvótami, r. 1935 pracoval na mestskej skládke; v čase nezamestnanosti alebo počas návratov z roboty začal zhromažďovať kúsky skla, porcelánu, keramiky, riadu, ktoré zhromažďoval na svojej záhrade a postupne nimi pokrýval fasádu aj vnútro svojho domu i zariadenia v ňom; získal si povest' čudáka a jeho dom sa stal populárnou atrakciou, neskoršie známou ako „Maison Picassiette“; dokončil ho r. 1952 a vstúpil do dejín výtvarného umenia ako „otec francúzskeho pique assiette“; vo februári 1956 kúpil susedný pozemok a pokračoval ďalej vo svojej práci; od januára 1958 rezignoval zo zdravotných dôvodov na akékoľvek zamestnanie a dal voľný priechod svojej tvorbe; robil fresky, ktorými sa pripravoval na možnosť, že by vyschla

jeho inšpirácia pre pomalšiu techniku mozaiky; napokon zomrel ako šialený; r. 1983 bol dom Picassiette vyhlásený za pamiatkovo chránený objekt; pozri *trencadis*

<https://www.flickr.com/photos/marsinthestars/298948160/in/photostream/>
<http://ailonuage.canalblog.com/archives/2012/07/16/24695217.html>

R. Isidore: Maison Picassiette (pique assiette, Chartres, 1952)

R. Isidore: Intérieur Maison Picassiette (pique assiette, Chartres, 1952)

R. Isidore: Intérieur Maison Picassiette (pique assiette, Chartres, 1952)

Iškur - www v súvislosti s heslom *Hadad*: Hadad v Akkadu a *Iškur* v Sumeru sú aramejské mená bohov búrky babylonsko-asýrskeho panteónu; akkadský Hadad je funkciou a názvom príbuzný so severozápadným semitským Hadadom; akkadský Hadad je tiež známy ako Ramman –

„Hromovládca“ analogický s aramejským Rimóna; Ramman bol nesprávne bádateľmi identifikovaný ako nezávislé babylonské božstvo a až neskoršie identifikovaný ako amorejský Hadad; meno sumerského Iškura sa objavuje v zozname bohov z babylonského Šuruppaku (dnešná Fára); mal však oveľa menší význam ako akkadský Hadad, pravdepodobne preto, že búrka a dážď sú v južnej Babylonii vzácné a poľnohospodárstvo tu závisí na zavlažovaní; tiež bohovia Enlil a Ninurta zatienu charakteristiku Iškuru a ten sa potom objavuje iba ako ich pomocník alebo spoločník; pri bohu Enki, ktorý strážil tzv. me (božské zákony), bol Iškura poverený dohľadom nad vesmírom; v jednej z litánií je Iškur opakovane oslovaný ako „veľký žiarivý býk, ktorého meno je nebo“; tiež bol titulovaný ako syn sumerského *Ana*, dvojča Enkiho, pán hojnosti, pán, ktorý jazdí na búrke, lev neba; v iných textoch vystupuje Hadad/Iškur ako syn boh mesiaca Nanna, brat Utu/Šamaša a Innany/Ištary; tiež je občas synonymom Enlila; na začiatku Sumeru a podľa neskorších asýrskych textov Hadad/Iškur mali za manželku babylonsko-akkadskú bohyňu *Šala*, bohyňu obilia, prírodných živlov a vojny, ktorá je tiež niekedy spájaná s Daganom; Šala bola tiež v raných textoch nazývaná Gubarra; synonymom Iškura a Šaly bol boh ohňa Girra (v Akkadu Gerry)

Ištar - *Aštarta/Astarot*; babylonsko-asýrska *bohyňa plodnosti, materstva a lásky*, dcéra *Sína/Nanna* a sestra *Šamaša*; zobrazovaná na voze ťahanom *levami*; pozri *babylónski bohovia*, *Inanna*, *Fauna*, *Tammuz*, *Baalat Gubla*; *orol*, *závoj*; *asýrski bohovia*

<http://it.wikipedia.org/wiki/Ishtar>

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Prostit%C3%BAci%C3%B3>

Ištarina brána - rekonštruovaná stavba vstupnej brány do *Babylonu* v časech *Novobabylonskej ríše* (6.st.pr.Kr.; dnes Štátne múzeum v Berlíne); pokrytá pálenými tehliami s farebnou glazúrou; z muriva vystupujú reliéfne maľované postavy zvierat (*býky*, *levy*, *gryfovia*); od Ištarinej brány viedla magistrála 16m široká tzv. *Cesta procesií*

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Pergamonmuseum_Babylon_Ishtar-Tor.jpg

<http://it.wikipedia.org/wiki/Babilonia>